

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrt leta 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana za leto 4 gold., za pol leta 2 gld., za četrt leta 1 gl.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXX.

V Ljubljani 26. prosinca 1877.

List 4.

Pogovori.

XIX.

Če je nauk luteranstva svet? Nekteri bogoskrunski nauki Lutra in družih „reformatorjev“.

Vprašanje. Dokazal si mi v dosedanjih pogovorih, da luteranstvo ni sveto, ker njegovi začetniki niso sveti. To mi je čisto jasno, in k temu še to, da je bil Luter iz napuha in družih vzrokov boje terčen, kar se vidi iz vsega njegovega počenjanja. Morebiti je pa vendar luteranski nauk svet?

Odgovor. Ravno tako malo, kakor malo Luter sam, iz nesvetega vira ne teče svet nauk; protestanstvo ni sveto v svojih naukih. Smelo bi se najprej vprašati, kaj da prav za prav luterani v celoti verujejo? Kaj je njih versko izpovedanje, „symbolum“? Je li mogoče kako veroizpovedanje, kjer ima sleherni svobodo si vero sam delati? Na kaj se morejo še opirati, ako Adolf to tají, kar Rudolf spoznava, in Rudolf zopet zanikuje, kar Emil za resnico ima? Kako bodo vsi terdili, da je tisti nauk svet, ktereга eden veruje, drugi pa ga zamuje po svoji volji? Gospod Harms, protestanški pridigar v Kielu, pravi, „da on je kos na noht svojega palca spisati vse tiste nauke, kateri se še skupno verujejo med protestanti“. Drugi terdijo, da „reformacija“ ali protestanstvo je zgolj tajeje vsaktere „dogme“, ter verske resnice.

V. Pa vendar ne moreš tajiti, da imajo še veliko lepega in dobrega?

O. Tega tudi ne tajim; toda kar imajo še dobrega, je iz katoliške Cerkve. Kakor pa je bil zgubljeni sčasoma zapravlil vse Očetovo premoženje, tako se godi odpadnikom od matere Cerkve: zméraj bolj so narazen in naskrižem, zmiraj delj preč od resnice in poslednjič se mnogi vračajo v golo nejeverstvo ali brezverstvo. In kako neusmiljeno pačijo svete nauke, ki so vendar razodenje Božje! Poglej v njih bukve in pisma in iši njihovega nauka. V njih najdeš polno psovanja zoper edino sveto Cerkev, akoravno pa zopet sami priterjajo, da v katoliški Cerkvi se zamore človek zveličati; tedaj nehoté priznajo, da je naša Cerkev sveta, — kako namreč drugač bi bilo mogoče se v nji zveličati? Obsojujejo sveto čistost; zamujejo post. Nekteri, kakor Luter in Kalvin, so tolikanj besni, da terdijo, človek kar ne more drugač kakor grešiti, češ, da ni prost; ni jih strah bogoskrunsko govoriti, da Bog sam dervi človeka v greh; pa da dobre dela zanič niso, da so celo greh itd.

V. To je pa vendar grozno, skor neverjetno! Kaj tacega more le človek terditi, ki ni prav jasne pameti.

Rad bi o tem kaj bolj natanko slišal, predenj morem čisto verjeti.

O. To je zgodovinska resnica, in da jasno spreviđiš, kako malo sveto je luteranstvo v svojih naukih, ti bom nekoliko povedal iz lastnih luteranskih, kalvinskih, evnglijanskih in družih bukev. Luter v svojih bukvah „de servo arbitrio“ v več krajih pravi: „Prostost volje je prazna beseda: Bog dela v nas dobro in hudobno... Kar koli počnemo, se ne zgodi iz proste izvolitve, ampak zgolj iz primoranosti (Nothwendigkeit).“

Cvingli v svojih bukvah „o previdnosti“ stokrat ponavlja, da Bog vodi in primora človeka k hudemu. Kalvin pa pravi: „Iz vzrokov, ki jih naša nevednost ne more zapopasti, Bog nepremagljivo naganja človeka, da njegovo postavo prestopuje. Njegovo navdajanje prekrene človeku serce, in človek greši, ker je Bog tako naredil.“ (Kalvin, „institutiones christianae“.)

„Vera sama je potrebna k opravičenju“, pravi Luter: „nič drugega ni zapovedanega ali prepovedanega.“ Ta čudni „reformator“ silo bogoskrunsko pregrizuje Zveličarjeve besede, rekši: „Pot v nebesa je ozka. Ako hočete po nji hoditi, verzite dobre dela proč!“ (De capt. Babyl., cap. de Bapt.) In leta 1521 je pisal svojemu prijatlu Melanhtonu: „Grěši, grěši pogumno, pa verovaj še bolj terdno, verovaj in veselí se v Kristasu, zmagovalcu greha, smerti in sveta... Greh nas ne more Jezusovemu sercu iztergati, in če bi tudi en dan doveršili sto tisuč morij, sto tisuč prešestev.“ (Ep. Dr.: Mart. Luther etc. Symbolik Möhlera.)

V. Ali je že kdo slišal kaj tako gerdega in bogokletnega? Sicer slišimo, da je greh naj večé hudo, da smertni greh po duhovno Zveličarja zopet križa; ta pa kriči, naj človek le terdno veruje, če tudi pridno mori in prešestuje, greh ga ne more Jezusu iz serca iztergati! In ali ni to človeški družbi nevaren uk? Ako bi kak časnik začel tako učiti, bi pač hiteli ga pečatit, vrednika pa pred sodnijo tirat!

O. Učil je pa Luter tudi še dosti družih slabo svetih naukov zoper spoved, ki jo imenuje „kugo“; zoper neoženstvo, redovni stan, vice, zoper prošnje svetnikov, papeža, katoliško Cerkev in več reči, ki ni okusno jih ponavljati. Po tacih naukih mora zaterta biti poštenost, čednost in svetost. Že Melanhton je svojemu prijatlu Lutru samemu pisal in rekel: „Laba (Elbe) z vaimi svojimi valovi bi mi ne mogla dosti solz dati, da bi objokal vse nesreče, ki jih reformacija za seboj vleče.“ In kaj bi neki še le rekel, ako bi slišal krivoverskega pridigarja Hill-a, kako je bogoskrunsko bobnal svoje dni z metodistiških léč po Angleškem in po Ameriki, ko je rekel n. pr.: „In ko bi jaz tudi grešil več kot Manase, bi bil še otrok milosti (gnade)! Ne štejem se

k tistim, ki pravijo: grešimo, da bo milost obilniša! Toda smeraj je res: da prešečtvo, kervoskrunstvo in morija me bo storila na zemlji le svetejšega in v nebesih blaženejšega!" (Möhlerjeva „Symbolik.“ Maurel str. 74 in 75.)

V. Prosim te, nikar mi več ne pravi teh ostudnost, zakaj to je gerše in nesramniše od vsacega turka, in ni dvomiti, da taki krivoverci so bili obsedeni od živega satana.

O. Brezno, v katero se stermoglavi človek, kadar zapusti Boga in sveto Cerkev, je v resnici nezmerno in brez dna. Zato, Bog nam bodi milostiv in obrani nas na „ozki stezi“ sv. vere, koja edina pelje k Bogu in v zveličanje.

Nekaj o katoliških redovih in samostanih.

(Začetek in djanje redovnikov na gori sv. Bernarda.)

(Dalje.)

Pridši k zaderžanemu ptujcu, ga ti dobri menihi oserčujajo, mu z največim trudom pot delajo, ga peljejo, in če treba nesejo na svojih ramah. Od mraza oterpani, od truda upehani, hočejo po sili potniki večkrat se odpočiti, in nekatere minute v snegu pospati; to pa menihi z vsim mogočnim pregovarjanjem zabranjujejo, dobro vedoč: da tako spanje je neogibljiva smert. Naj večji zadrega so potnikom plazovi, ki jih seboj tirajo in pokopljejo. Berž ko redovniki naj manjši dozdevanje ali sled o tem dobé, pritečejo s služabniki iz samostana z lopatami in drugim orodjem, ter snežene kupe preiskujejo in premečejo, da nesrečne otmejo. Ako niso pregloboko v snegu zakopani, jih psi zasledijo, ter jim naznanijo njih mesto. Da nesrečneže globokeje zagrebene najdejo, preiskujejo sneg z dolgimi železnimi drogovi; ako zadenejo na kako terdo stvar, spoznajo iz tega, da je ondi človeško truplo. Precej odkidajo sneg, in večkrat se jim posreči, da človeka najdejo še z rahlo sapico življenja, ki ima zdaj-zdaj dušo izdihniti. V samostan ga prinesó, ogrevajo, poživljajo, in vse mogoče poskusijo, da ga ohranijo.

Pri vsem delovanji in trudu teh blagih čuvajev človeškega življenja redkokrat mine kako leto, v katerem bi popotnikov ne zadela nesreča. Enako skerblijivost skazujejo vsem v kloštru ostalim bolnikom, jim strežejo, pri njih čujejo, jim podajajo zdravila in jedila, te jim vsakoršno telesno in duhovno pomoč skazujejo. Večkrat ostanejo bolni po več mescev pri njih, ter so brez plačila preskerbljevani.

Druge opravila redovnikov so: najprej združena molitev v koru, ktero spodbudljivo in prav redno v svoji majhni pa lepi cerkvi opravljajo; potem dušno pastirovanje pri potnikih v kloštru, in pri družih vernikih, ki iz okoličnih dolin iz pobožnosti k njim priromajo; — drugi oskerbujejo razne duhovnije, ki so jim izročene. Mnogi pa milošino pobirajo po Svici, da ž njo odbijajo silne stroške svoje blage gostoljubnosti.

Kteri duh je pa vstanovil in čez 8 stoletij vzdržuje to napravo, kteri se v zgodovinskih bukvah vesoljnega sveta nič enakega ne najde? Protestantje, judje, liberalci, ali je vaš duh vstanovil to napravo ali kaj enakega?

Učeni popotnik nam samostan, ki ga je sam videl, tako-le popisuje:

Najpred se pride skoz mrtvaško dolino do mrtvaške gore, kjer se zdi, da vse napoveduje smert. Med prvimi poslopji se eno zove gostišče, v katerem zašli

potniki prvo pomoč in prvi živež dobé, preden dospajo do samostana. Drugo poslopje se imenuje grob; tukaj so namreč v podzemeljskih, iz skale izsekanih obokih nastavljene mrtve trupla, kterih redovniki po zimi niso mogli najti, in trupla najdenih, kterih pa niso mogli več oživiti. Ondi leže in sloné enako romarjem, ki so med molitvijo zaspali. Vsak jih pri prvem pogledu ceni le za spijoče, ker nimajo nobenega znamoja trohnute na sebi. Kakor natora zavolj oistre sape nima moči človeku življenje ohraniti, tako tudi nima moči njegovega trupla po trohnobi razdjati. Spanja teh zmerznencev ne moti nobena divja zver, grobni červ ne razjeda mesa, in ne prede se pajčevina po obleki. In ko bode angelj vstajenja prišel, da jih obudi, jim bo treba le dušo zopet vdihniti.

Ravno tako vsak občuduje gostoljubnost redovnikov, ki po bratovsko vse ptujce brez razločka vere in stazú sprejemajo. Pobožni menihi sami sebe le za ptujce spoznavajo, ker tudi oni ne morejo dolgo časa ondi bivati; tanki zrak in mraz jim razdene telesno moč, ker so nevihtam, snegu, plazovom vedno izpostavljeni. Mnogo jih še v cveteči mladosti umerje; kajti vsi se junaško obnašajo in nobeden se noče umakniti svojemu poslu. Nekteri, ki ne morejo dalje koristiti, morajo samostan zapustiti, in se podajo v nižavo, da milodare pobirajo, ali po duhovnijah pastirujejo.

(Konec prih.)

Hartman-ova filozofija nesvestega.

Leta 1869 izšlo je v Berolinu delo z naslovom „filozofija nesvestega“; pisatelj bil mu je Edvard Hartman. (Die Philosophie des Unbewussten von Eduard v. Hartmann.) V kratkem razširilo se je po vsem Nemškem; časniki vseh proticerkvenih strun peli so mu slavo; dasi je pisano v težavnem slogu in semtertje še strokovnjaku težko razumljivo, doseglo je vendar čudoviti vspéh. „Nobeno drugo filozofično delo ni znano, ktero bi moglo skazati enak vspéh“, piše eden teh časnikov, „doživelo je precej neštevilna naznanila, kritike in popisovanja v časnikih, kteri se naj bolj beró.“ Drugi pa piše: „Filozofija nesvestega je književna prikazen in E. Hartman glavna oseba sedanjega dné.“ Posebno čast skazovala mu je loža (framasonstvo), kakor piše mavtar v časniku „Bauhütte“, ki je spisal ditirambo (hvalabuko) nanjo, še predno jo je videl. To delo je toraj na dnevnem redu v Nemčiji; Nemčija pa posebno dandanes s svojo filozofijo vlada po vsi Evropi; tako je dospel Hartmanov sostav do občnega evropskega pomena. Gotovo bo toraj marsikoga mikalo zvedeti malo natančneje, kaj prav za prav uči Hartman in od kod nam je razlagati, da je pri sedanjem materijalističnem času vendar filozofično delo doseglo toliko veljavo.

Ob kratkem naj razkažem Hartmanovo teorijo (nauk); posebej je ne bom zavračeval; zadostilo bo, če povdarjam glavne ideje, one bodo si same sebi v zaveritev, kajti nasprotujejo ne le Bogú, veri in cerkvi, temuč tudi človeški naravi in zgodovini sploh. Posluževal se bom po večini Hartmanovih izrazov samih; če bi bralcem kljubu mojemu trudu kak sklep ne bil dovolj jasen, naj se potolažijo z besedami, ktere je govoril ranjki P. Roh v enaki priložnosti: „Verrücktes Zeug kann ein gescheidter Mensch nie ganz verstehen“. Stem pa ne tajim, da je Hartman talentiran in posebno v naravoslovji izobražen človek, ki v znanji in logiki prekosi daleč vse materijaliste, kakor tudi brezvrnega Straussa; do pravega napčnega sklepa kaže obširno in natančno znanje, potem sicer zabrede z napčnim skle-

pom v brezumnost, a vedno še kaže ostro logiko in gotovo doslednost.

V ložji pregled razdelil sem si snov tako, da najpopred pokažem podlago Hartmanovo, potem njegov uk o Bogu, svetu, človeku in koncu vsega bitja, nazadnje zbravši še enkrat posamne ideje odgovorim na vprašanje: kako je mogoče, da je dosegel tak uk tolik vseh?

Stališče Hartmanovo, iz katerega izpeljuje svoj uk, je naravoslovje; to je podlaga njemu, kakor tudi skoro vsem drugim brezverskim filozofom novejšega časa. Začenja s tem, da razkaže nasproti materializmu, kako je v naravi vse primérno gotovemu namenu, vse v tako čudoviti harmoniji; vsaka stvar ima v „občni tvornici“ svoj posel, katerega izvršuje z redko natančnostjo, pa tudi vsak organ posamne stvari strogo vgaja svojemu namenu. Ta vredba se nahaja v vsi naravi, rastlinski, živalski in človeški. Ne dá se razlagati iz organizma samega, in ne posebej iz delavnosti možgan. To dokazuje z obilnimi, nezaverljivimi zgledi, tako spričevajoč povsod globoko znanje naravino. V vsem tem kaže se nekako hotenje ali želenje in podlaga temu hotenju mora biti predstava, mišljenje; naključek tu nima prostora.

Do tukaj vjemamo se ž njim; to uče vsi cerkveni pisatelji vseh časov, a oni iz te harmonije sklepajo na čeznaravno, osebno bitje, na Boga; Bog je tisto mišljenje, katero je postava vsemu stvarnemu hotenju. Drugače Hartman; on zameša hotenje z voljo in ti volji podlaga mišljenje, predstavljanje v rečeh samih, namesto zunaj njih. On tedaj sklepa tako-le: V vsi naravi je nekaka volja; volja pa more biti le tam, kjer je mišljenje, kajti „nihil volitum, nisi praecognitum“; ta volja in to mišljenje je v stvaréh samih, se ve da, popolnoma nesvesto; to hotenje in mišljenje nahaja se v vsem svetu; a vsaki posamni stvari je bistveno eno isto nesvesto, in to nesvesto, ki je tako ne le princip vsega bitja, ampak tudi sploh vse bitje, je „bog“. To je oni napčni sklep, ki je podlaga vsem zmotam njegovega uka; on ne loči hotenja, gnanja (Streben) od volje (Wollen) in tako hotenju podklada mišljenje ali prav za prav predstavljanje (Vorstellung) v stvaréh samih; tako nastane njegovo nesvesto.

Ono je Hartmanov bog; v prvi izdaji se ni natančneje izrazil o našem pojmu: Bog; a v peti izdaji l. 1872 pristavil je poglavje: „Nesvesto in Bog teizma“, v katerem pravi, da bo prideržal svojo besedo („nesvesto“) tako dolgo, dokler je še precejšno število ljudi, ki ne morejo ločiti od pojma „Bog“ samosvestosti in osebnosti. Upajmo, da še precej dolgo ne bo spremenil svojega imena, kajti Hartmana in njegovega nesvestega že ne bo nikjer več, ko bo še vedno sijajno, zmagonosno vladal stari Bog! Zato mi gotovo ne bodo zamérili bralci, ako ostanem pri starem imenu, a pomnijo naj, da Hartmanov bog ni naš Bog, vsemogočni stvarnik in vladar nebes in zemlje, edini in trojni, večni in nespremenljivi, ampak le izmišljarija in brezumnost, sparjena z najostudnejo blasfemijo (bogoskranstvom), in naj to zlorabo svetega imena pripisujejo moderni omiki.

Hartmanov (izmišljeni) bog toraj je nestvarjeno bitstvo, princip (začetek in vzrok) vse delavnosti v naravi, pa tudi delavnost sama. Loči se od vseh drugih bogov s tem, da je nesvést (nezaveden) in da toraj tudi deluje nesvesto, ne da bi vedel sam za svojo delavnost, pač da, on je celo sovražnik vsega svestega, tem več toraj samosvestosti. On deluje, pa ne vé, da deluje, še manj, da bi imel samega sebe za podlago svojega delanja. Perva lastnost mu je, da je absolutno brezumna volja, ali prav za prav, slepi nagon stvarjati; s tem namreč hoče se potopiti v svojo prvodobno ničnost; kajti početkoma bil je nič, bitstvo brez bitja, in ta nič-

nost je njegov vzor; da bi se v njo povernil, stvaril je svet ali razvijal se je ko svet, češ, svet je le razvitek nesvestega; ker je njegova volja brezuma, ni vedel, da s tem svoji želji ne vstreže in tako postal je svet, ta malovredni, nesrečni svet. Sicer ima tudi (Hartmanov) bog nekovo predstavo, a ona vpliva le nesvesto na voljo; zaradi te predstave kaže se bog, kakor da bi bil najmodreji in zaradi nje je tudi svet pri vsi svoji malovrednosti najbolji, kar je mogoče. Iz slepega nagona božjega nastalo je (po tej vertoglavi filozofiji) vse na svetu; vse stvari, toraj tudi človek, najnesrečnejša stvar, so le prikazni. delavnosti nesvestega, posamne stvari nimajo resnice, ampak so le na videz; le en bog je, ki se razliva v svet ko volja in spoznanje, ki biva v vseh posamnih stvaréh bistveno in je proti njim v isti razmeri, kakor bitje in njegove prikazni. Hartmanove lastne besede so: „Die Individuen (Peter, Jakob) sind nur Schein, es sind nur Erscheinungen, Gedanken, Thätigkeiten des All-Eines. Die scheinbare Vielheit der Individuen ist nichts als das Wirken Gottes, welches nach verschiedenen räumlichen Beziehungen auseinandergeht. Es ist der Eine „Gott“, der sich als Wille und Intelligenz in die Welt ergießt, der allen Individuen wahrhaft inne wohnt, sich zu ihnen verhält, wie das Wesen zu seinen Erscheinungen.“

Dosedaj razviti uk kaže toraj goli pantizem (vseboštvo, vse-bog); Bog in svet je njemu vse eno, svet je le razvitek božji, uk, kakoršnega so že razkladali laži-modrijani Spinoza, Fichte, Schelling in Hegel, posebej pa Schopenhauer, s katerim je Hartman tudi sicer v naj bližnjem sorodstvu. Kakor se je hvalil že Hegel, da je panteizem zmožen spisati zgodovino „a priori“, ne gledé na skušnjo, tako tudi Hartman v resnici zastavlja zgodovino „svojega boga“, katero predstavlja kot potovanje v treh zmotah: on tako kaže zgodovino človeštva in posamnega človeka, se ve, da na brezbožni paganski podlagi; semtertje pa pové vmés tudi marsikako bridko resnico; v vsi povesti veje panteistični, keršanstva sovražni duh in pa humor (zbadljivost) globokega obupanja.

Perva zmota. Hartmanov bog prične z otročarijo, išče veselja v hitečem trenutku, v malem vžitku, ne pomisli besed pesnikovih: „Mille piacer non vagliano un tormento“, „tisoč veselj ne nadomestuje ene muke“. — Poglejmo tedaj, v kaka nasprotja zagazuje ta lažnjivi „bog“ in njegovi „filozofi“ ter sledivci tega goljufnega uka. Hoče si streči s požrešnostjo, a on, ki je isti v vseh stvaréh, ne pomisli, da je večji bolečina požretega, ko veselje zročnega. — Zdaj se zaljubi; a tu še le naletel je pravo! Jeza, tuga, onečastenje, nezvestoba, to so nasledki; spoznati mora ta lažnjivec, da je bil norec. — Išče vžitka v prijateljstvu, pa laž in krivica prepričata ga, da se je bridko motil. — Tudi družinsko veselje ni boljše; v zakonu prepir in žalost, s posli križ in težave, z otroci v mladosti sitno pesterstvo in reja; ko odrastejo, če ne umerjo popred, sitnosti, ko se jim išče stan; jeza in težave, pa še pišejo ne drugač domú, kakor če jim manjka denarjev. — Skuša s častiteljnostjo, pa žalostno se opeče, nepotizem (nehvaležnost sorodstvo ali žlahta), hinavstvo povsod zmaguje. — A zdaj se spreoberne, — hoče pričeti s pobožnostjo; pa ostra asceza ne vstreza razvajanemu mehkužnežu, zatajevanje samega sebe, — čemu? Zopet nič! — No, nazadnje vendar upa najti veselje in zadovoljnost v vednosti in umetniji. Pa tu goji se mu sama nečimurnost; vsakdo išče svoje slave in visokosti. Vse le zato, da se sveti lastna oseba; obiskovanje ozkih, natlačenih gledišč, nevarnost prehlajenja, utrujenje, to pač, to se najde v umetnosti: ali veselja tudi tukaj ne! — Zadnji pomoček, spanje, bilo bi še gotovo najbolje, pa — ko bi le

sanjá ne bilo! — Tako bilo je vse zastoj; naveliča se bitja, sit je vsega posvetnega, zato prične se

Druga zmot. Odpové se sreči svetnega življenja, išče si sreče unkráj groba; to je doba keršanstva. To bi bilo prav, to sreča. Pa revček je bil čisto pozabil, kaj sicer uči: da govorjenje o neumerljivosti duše, o nebesih, peklu itd., so njemu fantazije. Z organizmom, menil je on, neha tudi duša, in tako ni še misli o drugem življenju po njegovih stezah. Ta zmot. ima to dobro, da — ga morebiti vendar še spametuje? O ne! — Vodi ga k

Tretji zmoti, ktera se je pričela v 19. veku. Ta zmot. se glasi: S keršanstvom je pri kraju; mesto njega nastopi napredek. I, bo li tukaj vendar enkrat našel srečo? Ne! tudi tu ni nič, tudi tu le prevaranje, zmot. Nova neumnost z njegovim „novim bogom“; ker v posamnem življenju ne more zadovoljiti svojim željam, pa tudi ne s prihodnjim življenjem, ker nima o vsem tem pravega pojma. Poskuša napredek v občini omiki, od tod: železnice, vojašnice, narodna olik, Kruppovi kanoni, povišani davki! Tukaj je Hartman posebno originalen; da bi pisal tako katoličan, zvali bi ga „mračnjaka“, „sovražnika omike“. Naj povém le nekatere njegovih misli o moderni kulturi. On piše: Die zufriedenen Völker sind die Naturvölker; mit steigender Bildung des Volkes wächst erfahrungsgemäss seine Unzufriedenheit... je weiter die Welt kommt, desto drohender wird das Gespenst der Massenarmuth... Diebstahl, Betrug, Fälschung vermehren sich... Der niederste Eigennutz zerreisst schamlos die heiligsten Bande der Familie und Freundschaft... Ich wollte mich doch wahrlich lieber unter den alten Germanen der Gefahr aussetzen, gelegentlich todtgeschlagen zu werden, als im modernen Culturstaat jeden für einen Schuft und Schurken halten zu müssen, bis ich überzeugende Beweise seiner Ehrlichkeit habe... Werfen wir einen Blick auf die gepriesenen Fortschritte; worin bestehen sie, wodurch beglücken sie? Mit den vermehrten Mitteln vermehrt sich weiter nichts, als die Wünsche und Bedürfnisse und in Folge davon die Unzufriedenheit... To so lastne besede slavnega filozofa! Hartman tedaj terdi, da narodi v natonem, neolikanem stanu so naj zadovoljniji, da z večjo oliko raste tudi nezadovoljnost... Kolikor bolj svet napreduje, toliko huje žuga strašilo revščine v velikanskih razmérih... Tatvina, goljufija, sleparstvo se množi... naj zaveržljivši samopridnost brez srmožljivosti razterga naj svetejše zveze v družini in prijateljstvu... Rajši bi se vendar med starimi Germani v nevarnost postavil, da bom ubit o priliki, kakor pa da v novošegnji kulturni državi vsacega človeka moram ceniti za goljufa in sleparja, dokler nimam terdnih dokazov, da je poštenjak... Poglejmo le malo na hvalisane napredke; kaj so pač le ti, s čim osrečujejo? Spomnoženimi sredki se ne množi drugzega, kakor želja in potrebe in vsled tega nezadovoljnost.

Tako piše glavna oseba sedanjega dné v metropoli nemške omike, v središču Bismarkovega napredka, v najbolj izobraženi kulturni državi! Tedaj tudi omika, ki je sedaj dnevno geslo, tudi ona je puhla, tudi ona ne pripelje Hartmanovega „boga“ k sreči; tretja zmot. je pri kraju, in zdaj vskliknil bo novošegnji „bog“ strašni: Erravi! (Motil sem se!) Želel si bo absolutno ničnost „Nirvano“; tu je Hartmanova teorija (nauk) v dotiki z „budaizmom“, onim strašnim, obupnim ukom, ki je toliko lepo Indijo popolnoma onesrečil, zaverl ves razvitek in ljudstvu izkoreninil vse veselje, vse upanje, samo da se v budaizmu hoče pogrezniti v Nirvano, ničnost samo posamni; Hartmanova ideja (brezbožna sanjarija) pa hoče vse skupaj, ves svet in Boga samega pogrezniti v prazni nič! Resnično strašni uki, pa le dosledni nasledki

iz tega, da človek za boga dela samega sebe v panteizmu, za boga dela natoro v materijalizmu.

(Konec nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Pri velikem zboru katoliškega povernega društva 24. t. m. je bilo pričujočih okoli 30 gg. duhovnov. Prečast. gosp. predsednik kanonik Fr. Kramar je pozdravil pričujoče in pričel zborovanje. Potem je gosp. kanonik P. Urb naznanil pozdrav milostnega gospoda knezoškofa, kateri so bili s nekim posebnim poslom zadržani, da se niso mogli osebno vdeležiti, veselé pa se prav posebno, da društvo tako dobro napreduje in hočejo o drugi taki priliki gotovo pričujoči biti. — Nasledilo je tajnikovo poročilo, iz katerega bomo prihodnjič obširniši posnetek naznanili. Potem je na nasvet dr. J. Gogola po izgledu družih dobrotnih družb zbor za hiralnico sv. Jožefa v Ljubljani glasoval 100 gl., za družbo sv. Vincencija pa 50 gl. iz premoženja svojega društva. Shod je to toliko rajši privolil na predlog omenjenega gospoda, ki vse tri leta zastoj opravlja tiste ss. maše, katerih ena se mora vsak teden opraviti za družbo.

Iz Ljubljane. („Hud je Turk, še hujši je njegova mati.“ Nar. pregov.) Kakor se je pričakovalo, tako se je zgodilo. Turški veliki svet v Carigradu je preteklo soboto zboroval in odbil predloge za mir, ki so jih postavili evropejski pooblaščenci. Sedanji veliki vezir Midhat-paša in pa poprešnji Mehemed Ruždi-paša sta se neki silno poganjala zoper nasvete keršanskih pooblaščencev.

Vsled tega ni več upanja za mir in bati se je hude vojske. Če bo po grehah, ki so se pretekle leta godili zoper Kristusovo Cerkev in njegovega namestnika na zemlji, keršanskemu orožju Bog dal svoj blagoslov, to je prašanje. Nasprotnega se je bati tudi zaradi velike razuzdanosti in razdjanja med kristjani, ker dan na dan se slišijo tudi že po naših krajih čedalje bolj pogosti poboji, tatvine, divje tolovajstva in mnogotere sleparstva. Sedanja „brezverska prostomiselnost“ in „fanatiška sovražljivost“ zoper sv. Cerkev in pa divjaške pregrehe med kristjani — to je tista „še hujši Turkova mati“, ki kristjane tpe. Kako bo Bog dober s kristjani, ki so velikrat gerši od turkov in poganov?

Očitno se je rado, da katoličani na Turškem derže s Turkom v tem, ko se razkolniški greki in bolgari zoper njega vojskujejo. Veliki svet turški, ki je odbil nasvete za mir, je tudi tem očitarem usta zatnil. Iz Carigrada namreč naznanujejo, da poslanci razkolnih patrijarhov greškega, armenskega, in bolgarskega ekaarha, so glasovali za odbitje ponudb keršanskih pooblaščencev. Pred vsim pa je odpadnik Kupelijan, patrijarh armenskih odpadnikov (nasprotnik katoliškega patrijarha Hassun-a), imel vroč govor zoper omenjene predloge. Hasuniti (katoliški armeni) in katoliški škof niso bili zastopani pri konferenci. Sploh pravijo, da kacij 25. več del keršanskih glasov v tej turški konferenci je bilo zoper Turka.

Kaj tedaj, če vojska vstane? Huda se je godila pretekle mesce o vojski med Turki in Serbi, še veliko hujšega se je bati, če se vojska ponovi. Turki, kakor je znati, mislijo, da so nepremagljivi, in bati se je, da njih misel ni čisto brez vzroka. Zakaj, če je vse res, kar se piše, imajo strahotne trume vojaštva zbranega in ne manj orožja nakopičenega. Že davno namreč čutijo, da jih hočejo iz Evrope pregnati; zato do zadnjega natezanja vse moči zbirajo zoper to pregnanje.

Koder so mohamedani po svetu, od vseh strani jim pomoč nekaj dohaja, nekaj se obeta. Pa tudi dežele keršenih prebivalcev jih podpirajo. Angleška ladija jim je nedavno pripeljala 10 milijonov patrón za puše in kanone in druga 40.000 novih puš; iz Amerike pa jim je že na poti 200.000 puš, in iz Belgije jih je došlo 50.000. Tudi Madjari se nagibajo k Turku in pravijo, da v Temešvaru nakopičujejo zanj živežne zaloge in mu jo hočejo po Donovi pošiljati.

Sultan pa kliče pod orožje vse turčine od 15. do 70. leta. V Bolgariji je 5 polkov tistih divjih Čerkesov, ki so hujši kakor turčini sami. Nastavljeni so po vseh vaséh, in Bog ne daj, da se prične vojska: gorje potem kristjanom po turških okrajinah. Dvomiti je, če je sedanjí čas, ktera vlada tako okovljena kakor Turk, bodi si tudi, da ima Rus veliko vojaštva na nogah. Terdujave ob Donovi so vse napolnjene vojakov turških in močno okovane z napravami za brambo. Močno turško brodovje, razdeljeno v 3 oddelke, stoji pri izlivu Donove v Černo morje, pri Varni, in v Batumu v Aziji ter dovažata Turkom v Armeniji streljiva in živeža.

Korist za jutrovce je tudi to, da so navajeni grozno ob pičlem živeti, morebiti še tretjine telesnih potrebščin nimajo, kakor jih ima vojna olikanih narodov; pri tem pa se vender živinsko hrabro bojujejo, ako imajo le nekoliko izurjenih vojvodov, toliko bolj, ker od mladih nóg vsi orožje nosijo in so zlasti na streljanje močno vajeni.

Od Zidanega mostu, 21. pros. *) Popišem naj vam danes obširneje nesrečo, ktera se je zgodila 15. t. m. v obližji Zidanega mosta. Kakor je bilo v „Danici“ že naznanjeno, je plaz 15. t. m. ob 1/2 5 zjutraj porušil petero hiš in posul štirinajst oséb. Precej potem se je berzobjavilo na vse strani, in res smo dobili kmalo zjutraj iz Trebovelj čez 50 delavcev. Po dvadnevem kopanju našli so tri osebe, ktere je bil plaz posul, t. j., enega otroka, vsega zmečkanega, in moža in ženo, toda od poslednjih le gornji trupli, noge so bile obema odtergane. V noči od 18. do 19. t. m. odtergal se je plaz v drugič, in navalil je tolike kupe zemlje in kamenja, da je Savino zajezilo in tisto v odtoku zadrževalo. Kolika je bila moč tega navala, razvidi se lahko iz tega, ker je plaz tir (dam) železne ceste, ktera ravno memo peljá, prestrigel kakor cvrnato nit in železne šine in lesovje, na ktere so te bile pribite, daleč preko Sovine odnesel in na drugem kraju globoko v zemljo zarinil. Zemljo in kamenje, kar je plaz navalil na ta in na drugi kraj Savine, cenijo inženirji čez milijon kubik-metrov.

Omenim naj vam tudi nekega prizora, kateri se bo gotovo marsikteremu neverjeten zdel, ki se je pa v resnici prigodil. Na „damu“ železnice sedel je neki delavec iz Trebovelj. Ko se je plaz v drugič odtergal, in so njegovi pajdaši begali na vse strani, da si rešijo golo življenje, hotel se je tudi on rešiti, toda prepozno. Po njegovi in pripovedki družih vzdignil ga je nekov vertinec, vergel čez Savino in daleč od tod na neki njivi, se vé, da ne prav rahlo, položil na zemljo. Savina ima ravno v tem kraju globoko strugo, toda ta dan je ni bilo viditi, kajti plaz je naredil čez njo širok in naraven most. Vsled zaježenja vode izstopila je Savina in v malo urah poplavlila vso precej široko dolino, med tem tudi velikansko tovarno za olje, ktera je bila do prvega nadstropja vsa v vodi.

Človek, zamaknjen v ta strašni prizor, je nehoté moral občudovati vsagamogočnost Božjo. Na misel mi je prišlo vse terpljenje in vsa nadloga, ktero so ubogi

podsviti prestali, preden jih je rešila nemila smert teh težav, in polastila se me je neka neizrekljiva groza pred sivim kamenjem in rujavo perstjo, med katerim sem tako rekoč na duhu in telesu ohromel. Delali so ljudje na vse kriplje, da so Savini zopet odperli strugo in je jela voda padati, toda škoda je velika. Brezstransko rečeno, naj večji škodo doletela je Melikovo tovarno za olje. V raznih posodah in kotlih bilo je nekaj čez šest tisoč centov olja, ali ko je voda nastopila po tovarni, poplavlila je tudi one kotle, ker je pa, kakor znano, olje specifično veliko lažje nego voda, vzdignila je voda olje iz posod, plavila ga skoz duri in okna na prosto in odnesla daleč proti Savi. Savina je bila tri perste na debelo z oljem pokrita, pri Rateškem tergu, kateri je od kraja nesreče kake tri četerti ure oddaljen, je bilo na Savi toliko olja, da so ga ljudje s šakafi zajemali, in ga na ta način več centov vlovili.

Tukaj sploh ljudje govorijo, da se v tej žalostni prigodbi očitno razodeva kazen Božja, kajti v tukajšni oljarnici delalo se je noč in dan, ne izjemši nedelj in praznikov, in branilo se je delavcem v nedeljah in praznikih k službi Božji.

Pri sv. Ivanu v teržaški okolici, 20. pros. († Anton Baštijančič.) „Zg. Danica“ je prinesla že v zadnji številki naznanilo o smerti prečastitega našega g. župnika Antona Baštijančiča; naj jaz tukaj onemu naznanilu še nekaj verstic pristavim. Bil je pokojni rojen pri Premu na Kranjskem leta 1809 in je ko mašnik služil v Buzetu in v Dolini v Istri, potem pri župnijah Marije Device Véče in Marije Device Pomočnice v Terstu kot pomočnik, in pri nekdanji cerkvi sv. Petra v Terstu kot kaplan; nazadnje pa šestnajst lét pri sv. Ivanu v Verdeli, s perva kot vmeščen vikar, pozneje kot pravi župnik. Bil je povsod priljubljen in zlasti okoličanom znan kot prav dober pridigar. V spolnovanji svojih dolžnosti je bil natančen; le vedna bolehnost mu je branila, da ni mogel, zlasti v zadnjih letih, vseh duhovskih opravil spolnovati. Prijazen in ponižen, imel je mnogo čestiteljev in prijateljev, posebno med duhovniki in sicer med najvišimi dostojanstveniki naše škofije; bil je sošolec sedanjega mil. škofa.

Kako radi so pa imeli tudi farani svojega župnika, pokazalo se je v zadnji njegovi bolezní, zlasti ko se je dal previditi s ss. zakramenti, ker zbralo se je pri tej priložnosti mnogo ljudi, dasi niso prej nič o tem vedili, ker še v nedeljo, 7. t. m., je g. župnik maševal in pridigal. Najbolj pa so pokazali Ivanci ljubezen do svojega duhovnega pastirja o naznanilu njegove smerti in na dan pogreba. Ko se jim je v nedeljo, 14. t. m., v cerkvi naznanilo, da je njih dušni pastir prejšnji večer po kratki pa mučni bolezní mirno v Gospodu zaspal, posolzile so se skoro vse oči in mnogo jih je začelo na glas jokati. Prav tak ginljiv prizor je bil na dan pogreba, 16. t. m., pa v veliko večí meri, ker se je ta dan zbralo k pogrebu toliko ljudi, kolikor se jih tu skup vidi le kake trikrat v letu, o največjih praznikih; cerkev je bila polna, če tudi je bil delavnik in so tukajšni ljudje večidel dni-narji. Tudi duhovnov je bilo veliko: pred merličem jih je šlo 14, in še 4 oo. kapucini; za merličem pa so šli skoro vsi kanoniki in mnogi drugi duhovni; pogreb je vodil stolni in okrajni dekan v. č. g. Mih. Fleiser. Po nočturnu in viljah je bila velika črna maša, katero je pel v. č. g. dekan med asistencijo dveh bivših kaplanov pokojnega župnika, čč. gg. Kocijan-a in Omers-a; ob enem pa sta na stranskih altarih maševala škofijski kancelar in častni kanonik v. č. g. dr. Šust, pa svetoivanski kaplan č. g. Križman. Po odpétu mertvašnici spremili so trije duhovniki, pa sorodniki in drugi farani pokojnega truplo na teržaško pokopališče pri sv. Ani,

*) Prav serčna hvala! Blagovolite večkrat kaj naznaniti! Vred.

kjer so ga pokopali v duhovskem oddelku. Naj v miru počiva goreči oznanjevalec Božje besede, izgledni duhovnik, prijazni prijatelj, ponižni človek in verli narodnjak! Blag mu spomin!

V Gorici, 23. pros. Ako že št. Vid pri Ljubljani — Regensburg posnema gledé cerkvenega petja, se ne bo nihče čudil, ako tudi Gorica kaj tacega poskusi. To se je zgodilo v nedeljo 21. t. m., praznik bratovščine Marijnega prečistega serca, v kapeli bogoslovskega seminista. Gg. bogoslovci so si za ta praznik zvolili Hallerjevo missa III. in jo tudi — za pervikrat — dobro peli. Graduale in ofertorij missae Dom. III. p. Epiph. iz Mettenleiterjevega „enchiridion chorale“ so peli soglasno koral, tako tudi rezponzorije. Petje pri altari — izjemai epistel in evangelij, ki sta bila v italijansko arijo oblečena — se je s petjem na koro lepo vjemalo, kar stori službo Božjo veličastnejšo. Nekterih pogreškov na koro pa nočem omeniti, ker vem, da drugi pot jih ne bo.

Da se v bogoslovji začne gojiti pravo cerkveno petje, to je zdrava misel, in da bi se to toliko bolj gotovo doseglo, bi se po moji nemerodajni misli cerkveno koralno petje kot obligaten predmet moralo izročiti v tej stroki izurjenemu prof. dr. Flapu, ki je do izveršitve omenjene maše veliko pripomogel. Na ta način bi izšolani bogoslovci seboj v službo nesli vednost in veselje do lepega cerkvenega petja, in kmalo bi se tudi na deželi na boljše obrnilo, še morda prej ko v mestu. Z veseljem sem v svoj Caecilien-Kalender zaznamoval v drugo, da se je cerkveno pelo pri veliki maši v Gorici, lani 24. avgusta „Slavec“, letos 21. prosinca bogoslovci.

Duhovne vaje za bogoslovce je letos — uni teden — vodil P. Peter Frigerio, kakor slišim, v splošno veliko zadovoljnost. Pater je iz družbe Jezusove, rodom Italijan. — V začetku tega tedna je obiskal frančiškanski samostan na Kostanjevici njihovega reda general iz Rima P. Bernardin a portu romantino, ki je, kakor se bere, odmenjen, da postane kardinal.

Zadnjič sem rekel, da živimo v „blatni vasi“, tako slabo vreme smo imeli, zdaj pa imamo sicer merzle, pa jasne in lepe dueve.

Iz Prage naj smemo posneti nekoliko iz osebnega pisma dobrega prijatelja, kar našim bratom Čehom dela čast. Pravi pa med drugim: Zdaj imam še s češčino veliko opraviti, ker bi se toliko rad naučil, da bi mogel tudi pridigati v tem jeziku. Spovedujem zdaj sicer že česki, ali na leco si še vendar ne upam. Bog daj, da bi se kmalo utrdil v českem, ker je dela tu v Pragi veliko, veliko. Ne samo doma, v naši lepi in prostorni cerkvi sv. Ignacija je obilno žetve, tudi po družih, kmalo bi rekel brezštevilnih cerkvah in samostanih obojega spola je toliko dela, da si že skorej ne moremo kaj. Posebno Čehi so kaj pobožni in vneti kristjani, kar po tem nar. ložej spoznate, ako Vam povém, da se samo v naši cerkvi podeli nad 50.000 sv. Obhajil na leto. Obhajanci so ne samo priprosto ljudstvo in mestnjani, ampak tudi visoka aristokracija, grofje in knezi poklekajo k Božji mizi. Hvala Bogu, ne samo ljudstvo je še dobro se ohranilo, ampak tudi zlahtni gospodje in zlahtne gospé in gospodičine spoznavajo svojega Gospoda in Kralja v najsvetejšem Zakramentu. Ob nedeljah popoldne ob štirih, kadar je česka pridiga, in o praznikih pa pride toliko ljudstva v našo cerkev, ktera ni veliko manjša od šenklaške ljubljanske cerkve, da je v pravem pomenu besede glava pri glavi; in kadar pridigar okoli petih govor sklence, zaverši po vsi cerkvi glas: „Zaplát pán Bůh“ in ob enem začnejo peti česki neko pesem v zahvalo za slišano besedo Božjo, da jih je le veselje poslušati. Pri litanijah potem poje vsa cerkev, od pevcev

in pevk pri orgljah začeni pa do ministranta pri altariju. To je že stara navada Čehoslovanov.

Kaj pa, ali je tudi na Kranjskem tako topla zima, kot tu, kjer še do zdaj nismo imeli prave zime? *) Precej začetka novembra je pritisnil malo mraz, da smo imeli 13° R., ali to ni terpelo tri dni. Potem je padlo snega ravno na Sveti dan za kaka dva persta debelo, ne več, in tudi ni bilo mraza čez 11° R. in to le kaka dva dni. Od božičnih praznikov do zdaj pa imamo vedno kake dve ali tri stopinje nad čerto. Trava je zelena kot spomladi, nikjer ni viditi po vertéh in travnikih tiste rujave barve, kakor je navadno po zimi. Prav zdravo to ni, kar se že zdaj kaže, ker v nekterih krajih Prage so kozé; **) pa se je še bolj bati, da spomlad ne bo kaj odveč zdrava.

Misijonske sporočila r. P. Valjavca.

XXV.

Sv. poslanje v Šmariji

od 9.—18. malega travna 1871.

Moja dolga želja, v Šmariji pod Ljubljano biti na sv. poslanji, se je vresničila 9. mal. travna. Ta dan je bil za me ko za Šmarce vesel, Gospodov dan: začeli smo namreč sv. poslanje. Velikonočna nedelja je, lep dan, dvakrat lep, v resnici. Vstajenje Gospodovo: od smerti zbujenje šmarske duhovnije, celó prerodenja njenega lepo-upno predznámne mi je bilo pred veselimi očmi dušnimi, pred telesnimi pa zlato pomladnje solnce, ki je perve svoje tople, popoldanske žarke na nas razlivalo, ko so nas v župno cerkev v svetičnem sprevedu k začetku sv. poslanja peljali. Ljudstva vsega, kar ga je ta dan v Šmarijo privrelo, triladjina mnogih klopí prosta cerkev ni mogla sprejeti, móglo jih je veliko zunaj ostati. Po srečno prestani nevarni bolezni, po desettedenskem počivanji v mirnih Repnjah mi je bilo stopiti k vvodnemu misijonskemu prvemu govoru zopet na leco. Komaj sem se na leco priril, tik za menoj na leci še le stala je zadnja deklíca; tolika je bila sila ljudi ta dan v Šmariji. Začél sem spet z veseljem, in ljudstvo je nepremakljivo poslušalo ter pazilo na vsako besedico. Bati se je bilo, bližnja Ljubljana bi utegnila močno škodovati misijonu — a prazen ves strah naš. Ljudstvo slovensko po Kranjskem, akoprav jako zbegano, se še dandanes kaj malo méni za laži liberalno omiko. Duhoven mu je spoštovana oseba, posluša pred vsem svojega dušnega pastirja. Vera mu ostane vsaki čas nar. dražji biser, njen glas kočarja in bogatina privabi, vname za cerkev. Čudno zares, ako v serce pogledaš Slovence, Slovenki, najdeš veliko, kar te žali; — če pa pogledaš mladenčca celó in nadepolno dekle, ji vender le vidiš pazna, pridna za sprejemanje Božje besede, za sprejemanje svetosti (sv. zakramentov). Vse ti gre k spovedi, mož in žena, mladenec in dekle, radi kakor otroci se stiskajo okoli spovednic, zdaj ko prej.

Tudi v Šmariji se je tako godilo. Sploh in mnogo spodbudnega bi se dalo navesti o vnemi móž in mladenčev sosebno, ki so takrat svoje polje popolnoma materi naravi prepustili in zaupali na Gospoda, ki je rekel: iščite narprej Božje kraljestvo in njegove pravice — vse drugo se vam bo priverglo. Bil je v resnici sprelep čas za delo — pomlad je že z zelenjem rujave

*) Ravno taka. Samo v nedeljo jutro je bilo malo snega padlo, pa kmali je bilo zopet solnce. Vr.

**) Pri nas — Deo gratias — ni dozdej kaj tacega slišati. Vr.

tla pregrinjala, solnce je vabilo rataja na polje — pa Šmarčani se le deržé Petrovih besedi: „Vso svojo skerb Nanj zvernite, ker Njemu je skerb za vas“, ki je vaš Bog, vaš Gospod. Spoved, rožnivenec, sv. maše, sosebno pa govori misijonarjev so ljudi le v cerkev vabili, in deržali v hiši Božji.

Ljudstva je bilo silo za spoved... in dasiravno nas je bilo 15 spovednikov skor vedno in stalno napreženih, se vendar vsi niso mogli spovedati o misijonu.

Ako bi hotel posamezne spodbudne izglede človek omenjevati, koliko lepih izgledov bi pač iz Šmarije našli mogli!...

Reči pa tudi moram, da so pri vsacem misijonu nekteri mladenči pred drugimi, ki svoje uho sv. Duhu ali zamašé, ali pa greha zapustiti nočejo nikakor. Grejo sicer povsod k spovedi, misleč, bom odvezan, odvezana zdaj v misijonu vsaj, — ali grehu nočejo nikakor dati slovesa. To so nar večé žalosti vredni siromaki dušni, ki po besedah župnikov, kjer smo obhajali poslanja, hudiči postajajo. Kakor bi jih iz pekla spustil, taki so nekteri, vsi pa pravi grešniki potem. Vsega milovanja vredni slepci na duši so tu in tam taki revčiki.

Razgled po svetu.

Novolaški blagri. Odkar je Rim zašel v oblast liberalcem, je Italija zabredla v žrelo vsakterih nadlóg, posebno tudi tatinstev, ropov, sleparstev, brigantov. Policaji in vojaki pa briganti (razbojniki) imajo skor vedno pobijanje med sabo. Te dni so lovci v Siciliji ubili dva razvpita briganta: Rosolina in Tamburella, in našli so pri njima pušo, ki sta jo uzela jezdecu Cantore u, ki sta ga bila prejšni teden ubila pri napadu nagle pošte Palermske. Zaperli so tudi dva področnika, ki sta brigantom tegnila živež. — Tudi iz Girgenti-a in Messine piše ravno ta številka „Unit. catt.“ (14. pros.) o bojih z briganti, kateri so pa na obéh krajih peté unesli. Enako piše ta list, da te dni neki večer je bil v glavnem mestu Neapelnu angleški tergovec Scott od roparjev napaden na sicer varnem kraju; branil se je, dobil več rán na roko, poslednjič pa se je mógel udati in roparji so mu pobrali vse, kar je imel. — Zastran razmér „nove Italije“ z drugimi državami piše „Unità“, da niso naj priserčnše. Bil je nekak mrzab med njimi in Avstrijo zaradi počenjanja „italianissimov“ v oziru na Trient, Terst itd., vendar je Avstrija zdaj dala v Rim svojega poslanca, barona Haymerle-ta. Z republiko francosko je nekoliko naskrižja zaradi slovesnost, ki so se delale mlademu Napoleonu na Laškem, in to je republika na lep način dala čutiti laškim gospodom. Tudi Bizmark je bil ministra Melegari-a malo gerdo pogledal. So pa si čisto v komolci z Rusijo; toda ta jim po tem takem zopet oddaljeva Anglijo in Turčijo!

Drobne novice. Bizmark ni zadovoljen z volitvami v nemški državni zbor in dal je naznaniti, da zaradi bolehnosti ne bo pričujoč pri njegovem pričetku. V Alzaciji so voljeni mnogi nasprotniki Prusije; voljenih je tudi več duhovnov, ki bodo branili verske koristi. — Pariška sodnija je vrednika časnika „Tribune“ obsodila v kazen 500 frankov, ker je dal na svitlo nekak nenraven roman, in delo je zapečatila. — „Nord“ piše, da prebivalci Drinop-ljski, greki in muselmani, so prosili vlado pravice, da smejo za orožje prijeti zoper splošnega neprijatla; sultan je odgovoril, da upa mirú; ali če bo vojska potrebna, da bo sam stopil na čelo svoje vojne, in šteje na pomoč svojih narodov, ktere ga koli naroda in vere. — „Morning Post“ piše, da mohame-

dani na Kavkazu se preseljujejo na trume v Turčijo. — Nekteri francoski dnevniki hočejo vediti, da Grecija bi bila pripravljena za angleško politiko s tim pristavkom, da se ji za nadomestjenje dá zveksanje dežele proti severu. — Iz Carigrada pišejo, da 60 kanón kruparic je poslanih v Varno, 24 v Erzerum, pa 25.000 puš v Batum. — Iz novega Jorka naznanjajo, da vodnik vélikega romarstva iz Amerike v Rim bode kardinal Kloskey. — Ruska vlada naznanjuje, da ni res, da je počil upor v Turkestanu in da je veliko Rusov ubitih od otomanov.

Cvet in sad zveste molitve.

Zahvala.

Bil sem pred nekaj časom v veliki stiski, kajti imel sem važno opravilo, ki ga več lét nisem mogel doveršiti. Ker sem pa v „Zgodoji Danici“ čital, da kdor potrebuje pomoči, naj se oberne k Mariji, naši ljubi Gospej presv. Serca, gotovo bo uslišan; sem se ji koj priporočil in opravil 9dnevnicu, molil sem skozi devet dni, vsaki dan devet očenašev k naši ljubi Gospej presv. Serca Jezusovega, in res sem bil uslišan: dobro sem doveršil delo, ki me je več lét terpinčilo. Toraj priporočam vsem, ki so v kaki stiski, naj se obernejo k naši ljubi Gospej presv. Serca, gotovo bodo ulišani.

Na Dolenjskem, 19. prosinca 1876.

Prošnje.

Št. 1. Neke obupane osebe naj se dobrotno spominja bratovšina N. lj. G., da se na Marijno prošnjo oserči in k Bogu verne z dobro, že dolgo opušano spovedjo.

Št. 2. Neka oseba se priporočuje bratovšini N. lj. G. v telesnih nadlogah.

Št. 3. Neka bolna je prav iskreno priporočena v bratovsko molitev, da bi ji Bog dal vdanost v voljo Božjo in keršansko poterpežljivost.

Št. 4. Star oče je priporočen od svoje lastne hčere za dobro pripravljenje k smerti; tudi sama v lastnih dušnih potrebah se enako živo priporoča v molitev.

Št. 5. Za bolnega misijonarja molite, bratje in sestre, da ga Bog na priprošnje N. lj. G. presv. Jezusovega Serca ohrani za apostoljsko delo.

Št. 6. Prečista Devica Marija; mož mi je nevarno zbolel, tako da že obupujejo nad njegovim zdravjem; ti si moje terdno upanje! K tebi pribežim, ki nobenega ne zapustiš. Če je božja volja, sprosi mojemu možu ljubo zdravje, o ljuba Mati Božja!

V Loki, 18. prosenca 1877.

M. H.

Št. 7. Piše se nam: „Pokojni Anton Baštijančič pri sv. Ivanu (gl. Ogled) je bil tudi velikolét, ako se ne motim, precej od začetka naročnik „Zg. Danice“, ktero je naj rajše bral.“ — Tako stanovitno prijateljstvo nas zarés veseli, in ako se merti zapisujejo v bratovšino N. lj. G. presv. Serca, zakaj bi tudi tako zvestega prijatla ranjcega gosp. Antona Baštijančiča v bratovsko molitev ne priporočili? O tej priliki bodi ponovljena prošnja do čast. gg. mašnikov, naj blagovolijo skazovati prelepo dobroto bratovšini ter naj jemljejo v „Memento“ (spomin pri sv. maši) tiste, kateri se v bratovsko molitev priporočajo.

Listek za raznoterosti.

Pri Maticinem občnem zboru 24. t. m. so v odbor izvoljeni poprešnji nasvetovani odborniki in pa na novo priporočeni gosp. K. Kljun, poslednji z 274 glasovi. — Obravnava o „znanstvenem časniku“, ki hočejo, naj bi ga Matica na svetlo dajala, je jasno pokazala, kakošna Matica in kakošen „znanstven časnik“ želé nekteri „mladih“. Ako bi se po njihovih nekatoliških ter neslovenskih zahtevah delalo, je Matica slovenska v kratkem pokopana, kajti noben katoličan bi ne mogel njen družnik biti.

Ponudba. Neki dober organist poštenega obnašanja bi rad dobil kako primérno službo za organista in cerkvenika. Za silo bi tudi lahko otroke učil brati, pisati, številiti v slovenskem jeziku. Kdor želi več zvediti, naj se oberne do č. g. Mih. Golmajer-ja, fajm. v Goričah.

Za nove kardinale so nasvetovani dva iz Avstrije, dva iz Francoskega in en Španijol; potem tudi trije Italijani, med njimi Sbaretta Bernardin, general frančiškanskega reda.

Misijonar Jan. Čebul je pred kratkim, kakor slišimo, nastopil pot iz Amerike na Angleško v neki vstav očetov jezuitov. Tam si hoče zdraviti levo roko, ki mu je boje nekako oterpnila. Pravi pa pozneje naznanilo, da mu je že nekoliko bolje. Bodi toraj prijateljom priporočen v molitev, da bi Bog tako gorečega misijonarja še za dalno delavnost ohranil.

Poslednje novice. Angleške „Times“ vedó iz Carigrada, da pravi nagib turške terdovratnosti je v razporu evropskih pooblaščenecv. Pred odhodom so le-ti imeli Turku izročiti skupno povzéte zahteve, toda po večkratnih dogovorih se niso mogli zediniti in se tudi to ni doseglo. Vender še niso odšli iz Carigrada, pravijo, zaradi viharjev na morji. — Turk zdaj boje neposrednje dela mir s Serbijo in Černo goro. — V kantonu Tesinu v Švici so pri volitvi v veliki svet katoličani popolnoma premagali liberalce; vse rudečarsko počenjanje je le nje same na glavo bilo.

Za novo leto.

Zdaj — in — zmír — naj — bom — Tvoj — sin!

Zdaj

V sveto-sladkemu Imenu
Le-ta novi ték pričnem,
In o Jezus! če vmerjem,
To v enakem bod' namenu.

In

Tebi le v svit življenja
Zdaj na novo izročim;
Daj, da Tebi v čast živím,
Dokler bit' serce ne jenja.

Zmír

Vódi me po Tvoji poti,
Razsvitluj mi vse stezé;
Vari pred močjó temé,
Zlobni me otmi togoti.

Naj

Le v ljubezni duša roma,
V Tebi sladko le živí;

Brani jo, o Jezus Ti!
V urah britkih skušenj, dvoma.

Bom

Potoval vse brez strahú,
Če Imé mi bo svetilo:
Jezus, sveto-sladko-milo —
V kraj nebeškega mirú.

Tvoj,

Jezus, prosim blagodar
Rósi revnim sinom zemlje,
Ko slovo od tukaj jemlje,
Smili se čez svojo stvar!

„Sin,

Oj pridi“ — sladki glas
Naj nevredni grešnik čujem,
Kadar dušo izročujem, —
„Sem k Očetu v rajski kras!“

Radoslav.

Iskrice Ignacijanske

za drugi mesec.

26. Kdor med ljudmi hoče varno hoditi in živeti, temu naj bo to-le naj bolj važno: naj bo prijazen proti vsem, in naj ne bo nikomur nadležen. (S. Ignat. apud Orland. I. V. n. 24.)

Nekolikšna dobrohotnost je nevarna; nastane iz narave, ne iz čednosti; živi se od počutnosti in ne od pameti; pri tem človek nima Boga, ampak samega sebe pred očmi. Zakaj, ako bi se oziral na Boga, bi vidil, kako je vsim Oče v enaki dobrotljivosti.

Središče kroga posnemaj; od tukaj se dajo na vse strani enake čerte potegniti; kolikor bolj bi se te čerte na eni strani bližale, toliko bolj bi se mogle od druge strani oddaljevati. Čednost se derži v sredi.

Kakor solnce vse gleda z ravno tistim obličjem, in bi bilo nepravilno proti enim, ko bi samo drugim svetilo; tako se tudi naša dobrovoljnost ne more le samo enemu naklanjati brez poškodovanja mnogih.

Da dobrovoljnost ne bo last telesa, ampak ljubezni, se mora skazovati zavoljo Boga; zakaj predmet tvoje ljubezni je podoba Božja in ob enem tudi cena njegove kervi; in ker so te lastnosti vsim enako podeljene, so tudi enak vzrok ljubezni proti vsem.

Duhovske spremembe.

V Goriški nadškofiji: Č. g. Ignac Fabiani je dobil faro Šlovrenc. — Č. g. Fr. Leban, kaplan v Komnu, gre za vikarja v Ravnico. — V. č. g. Jožef Podrieka, fajmošter v Breginji, je dobil faro Ajello. — Umerl je č. g. Andrej Mihel, vikar v pokoju v Rihenbergu. R. I. P.

V Ljubljanski škofiji: Umerla sta čč. gg.: katehet Fr. Boštijančič v Ljubljani, in č. g. Jož. Kutnar, dekan v pok. iz teržaške škofije. R. I. P.

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. Fr. S. v Pr.: Razveselili ste nas; hvala za poslano. Dop. vselej prav dragi. — Enako gosp. poslavši „nekrolog“. Da ste mi zdravi! — Gosp. „pretresavcu“: Prav tako; prih.